

Suradnja patronažne sestre i sestre u dječjem vrtiću

Ljubica Mendaš, Irena Ban

Dom zdravlja Zagreb Centar- patronažna djelatnost

Sažetak:

Rad medicinske sestre izvan sustava zdravstva još uvijek nije prepoznat i vrednovan na odgovarajući način. Vrlo često roditelji ni ostali zdravstveni djelatnici ne znaju i ne prepoznaju rad sestre u vrtićima kao rad u struci.

Patronažna sestra po svojoj specifičnoj ulozi u sustavu zdravstvene zaštite Republike Hrvatske ima velike mogućnosti djelovanja u različitim aspektima promocije zdravlja djece te prevencije ključnih zdravstvenih problema. Patronažna služba organizirana je pri domovima zdravlja, prema teritorijalnom principu, tako da sestra skrbi oko 5100 stanovnika lokalne zajednice. Na području jedne takve zajednice obično se nalazi osnovna škola te vrtić. Takav način organizacije rada patronažne službe pruža patronažnoj sestri velike mogućnosti različitih vidova suradnje sa navedenim ustanovama.

Poznata je činjenica da je sve preventivne aktivnosti poželjno provoditi od najranije dobi, te je stoga suradnja sa stručnim timom dječjeg vrtića vrlo značajna. Ključna osoba te suradnje je glavna sestra dječjeg vrtića. Suradnja uključuje djecu, roditelje te zaposlenike. Aktivnosti koje provodi sestra su vezane za osoblje, za djecu i za roditelje.

Ključne riječi: Patronaža, prevencija, zaštita djece

Uvod

Patronažna sestra po svojoj specifičnoj ulozi u sustavu zdravstvene zaštite Republike Hrvatske ima velike mogućnosti djelovanja u različitim aspektima promocije zdravlja djece te prevencije ključnih zdravstvenih problema. Patronažna služba organizirana je pri domovima zdravlja, ali prema teritorijalnom principu, te je stoga patronažna sestra jedini zdravstveni djelatnik koji skrbi o svim stanovnicima jedne lokalne zajednice, koju čini oko 5100 stanovnika. Na području jedne takve zajednice obično se nalazi osnovna

škola te vrtić. Takav način organizacije rada patronažne službe pruža patronažnoj sestri velike mogućnosti različitih vidova suradnje sa navedenim ustanovama.

Poznata je činjenica da je sve preventivne aktivnosti poželjno provoditi od najranije dobi, te je stoga suradnja sa stručnim timom dječjeg vrtića vrlo značajna. Ključna osoba te suradnje je glavna sestra dječjeg vrtića. Suradnja uključuje djecu, roditelje te zaposlenike.

Aktivnosti vezane za osoblje – kao patronaži nam je cilj da do sada zdrava populacija koja je radno aktivna takva ostane što duže, te da unaprijedi i očuva svoje zdravlje, pa tako i zajednice u cjelini.

Aktivnosti vezane za djecu - za unapređenje i očuvanje zdravlja potreban je kontinuitet u zbrinjavanju i skrbi, a stvaranje pozitivnih stavova o zdravlju usvaja se od malih nogu.

Fotografija 1: Aktivnosti djece u vrtiću

Aktivnosti vezane za roditelje – poticati ih da mijenjaju eventualno loše navike vezane uz zdravlje, motivirati ih da vlastitim primjerom potiču djecu na očuvanje i unapređenje svoga zdravlja te im biti potpora u slučajevima zdravstvenih problema i njihovom rješavanju.

Preventivne aktivnosti koje se odnose na djecu

Moguće preventivne aktivnosti koje se zajednički mogu provoditi, a odnose se na djecu:

- Prevencija debljine
- Pravilna prehrana
- Prevencija nezgoda
- Otkrivanje zanemarenog ili zlostavljanog djeteta
- Poboľšanje procijepljenosti
- Prevencija respiratornih infekcija
- Prevencija karijesa
- Skrb o kronično bolesnom djetetu

Prevencija debljine

Debljina je ozbiljan javno zdravstveni problem, a tek nedavno je postala predmetom intenzivnih endokrinoloških i metaboličkih istraživanja u svijetu. Spoznaja da je debljina bolest, vrlo se sporo širi u populaciji. Na žalost, dolazi vrijeme kada se sasvim sigurno može očekivati da će upravo zbog debljine naša djece živjeti kraće od nas. Svake školske godine u prvi razred osnovne škole upisuje se sve više pretile djece, neka nažalost imaju i do 50 kg. U RH prekomjernu TT (BMI>25) odnosno debljinu (BMI>30) ima ukupno 79,2% muškaraca i 49,9% žena.

Osim toga debljina je bolest praćena poremećajima fizioloških funkcija. Ona povećava rizik za nastanak cijelog niza drugih bolesti. Te bolesti najveći su javno zdravstveni problem razvijenog svijeta. Prvenstveno je riječ o kardiovaskularnim bolestima, diabetes mellitusu tip II, malignim bolestima, osteoartritisu, bolestima lokomotornog sustava... Rizik obolijevanja od tih bolesti je 2 do 3 puta veći nego u osoba s normalnom tjelesnom težinom, a osim toga debljina skraćuje i život. Dakle, debljina je ozbiljna bolest, a ne samo estetska kategorija.

Svi navedeni podaci i činjenice koliko debljina ugrožava zdravlje dovoljan su razlog da u tom području suradnja bude kontinuirana.

Pravilna prehrana

Predškolsko razdoblje je vrijeme intenzivnog rasta i razvoja djeteta te je stoga pravilna prehrana u tom razdoblju vrlo važna. Ona direktno utječe na rast, kognitivni i fizički razvoj i ispunjenje genetskog potencijala pojedinca. Važnost pravilne prehrane djece prepoznale su medicinske sestre u vrtićima i okupile stručnjake različitih profila, te izradile nove prehrambene standarde za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću. To je zaista veliki iskorak u unapređenju zdravlja djece. Patronažne sestre zasigurno imaju važnu ulogu u povećanju broja dojene djece, te svakako i dužine dojenja. Osim toga, kroz cijelu prvu godinu značajno doprinose edukaciji roditelja što se tiče dohrane, tako da je nastavak pravilne prehrane u vrtiću veliki iskorak u odnosu na period prije 2007. godine.

Prevenција nezgoda

Zbog velike radoznalosti i istraživanja u prvim godinama života djeca su sklona dovesti se u različite opasnosti. Bitno je senzibilizirati roditelje i odgajatelje za tu problematiku, te osmisliti programe edukacije, koji će prvenstveno biti orijentirani sprečavanju nesreća i povećanju sigurnosti djece predškolske dobi.

Otkrivanje zanemarenog ili zlostavljanog djeteta

Obzirom da patronažna sestra skrbi o djetetu još od prvih dana njegovog rođenja, dobro upoznaje svaku obitelj. Zbog te činjenice ona je u prednosti u odnosu na sve ostale koji skrbe na bilo koji način o djetetu pa stoga može pravovremeno reagirati uoči li bilo kakav znak zanemarivanja ili zlostavljanja djeteta. Praksa je pokazala da je zajedničkim djelovanjem patronažne sestre, socijalne radnice i stručnog tima vrtića u kratkom vremenu moguće otkriti i početi rješavati problem zanemarenog djeteta.

Fotografija 2: Aaktivnosti djece u vrtiću

Poboljšanje procijepljenosti

Poznata je činjenica da je imunizacija najučinkovitija preventivna mjera u suzbijanju zaraznih bolesti. Da bi zaštita bila efikasna potreban je vrlo visok postotak procijepljenosti.

On se kreće u rasponu od 90 do 95%. Tu stopu nije uvijek lako postići a kroz praksu se pokazalo da je potreban angažman svih zdravstvenih profesionalaca koji skrbe o zdravlju djece. Kontinuirana suradnja patronažne sestre i zdravstvene voditeljice zasigurno doprinosi boljoj procijepljenosti djece.

Prevenција respiratornih infekcija

Bolesti dišnih putova najčešće su u jesenskim i zimskim periodima. Tada djeca većinu vremena provode u zatvorenim, grijanim prostorima, pa suhi zrak negativno djeluje na sluznicu dišnih putova. Potrebno je poduzeti mjere prevencije (češće provjetravanje, vlaženje prostora, redoviti izlasci na zrak, često pranje ruku, korištenje papirnatih ručnika...). U periodima prehlada potrebno je što češće prati igračke te površine na kojima se djeca igraju.

Moguće preventivne aktivnosti koje se zajednički mogu provoditi a odnose se na roditelje:

- Edukacija o sprečavanju ozljeda i nezgoda
- Dolazak novog člana u obitelj – priprema djeteta
- Motivacija i edukacija za nastavak dojenja nakon polaska u kolektiv
- Važnost preventivnih pregleda
- Zdrava prehrana
- Važnost tjelesne aktivnosti za zdravlje
- Sudjelovanje u kontinuiranoj zdravstvenoj njezi djeteta sa zdravstvenim poteškoćama

Moguće preventivne aktivnosti koje se zajednički mogu provoditi a odnose se na osoblje vrtića:

- Edukacija o važnosti provođenja preventivnih pregleda
- Edukacija o važnosti i motivacija na sudjelovanje u nacionalnim programima
- Edukacija o dojenju
- Usuglašavanje stavova sa ostalim strukama
- Suradnja u sprečavanju ozljeda i nezgoda
- Preventivno mjerenje krvnog tlaka, glukoze u krvi, te određivanje ITM
- Edukacija o važnosti tjelesne aktivnosti
- Edukacija o menopauzi
- Edukacija o samopregledu dojke uz demo model – radionica
- Kontinuirana zdravstvena njega djeteta sa zdravstvenim problemima

Zaključak

Rad medicinske sestre izvan sustava zdravstva još uvijek nije prepoznat i vrednovan na odgovarajući način. Vrlo često roditelji ni ostali zdravstveni djelatnici ne znaju i ne prepoznaju rad sestre u vrtićima kao rad u struci. Možda je to posljedica nedostatka praktičnih i teoretskih znanja u toku školovanja koje bi neke od sestara, koje imaju interesa za ovakvu vrstu rada, usmjerile već i u toku školovanja i na takav način

aktivirale sve resurse za suradnjom na svim razinama ZZ, kada započnu sa svojim radom.

Poseban problem nedostatka zdravstvenog djelatnika je prisutan u privatnim vrtićima koji nemaju zdravstvenog voditelja odnosno medicinsku sestru. Ovdje bi nadležna patronažna sestra mogla imati značajnu ulogu u provođenju zdravstvenog odgoja te zdravstvenog nadzora.

Suradnja sa DV trebala bi postati standardna mjera provođenja zdravstvene zaštite u PZZ osobito kada govorimo o njenom kontinuitetu, interdisciplinarnosti i dostupnosti.

Prvi korak u tome sigurno je ujednačavanje stavova unutar struke te poticanje na suradnju i komunikaciju sa ostalim strukama.

Naše dosadašnje iskustvo pokazuje samo pozitivne rezultate. Učestale izmjene informacija, zajedničke aktivnosti provedene među djecom i zaposlenicima dovele su nas do otkrića eventualnih zdravstvenih ili socijalnih problema. Kao npr. povišeni RR i GUK među djelatnicima za koje nisu ni znali da ih imaju. Valja napomenuti kako je naša dosadašnja suradnja jako dobro prihvaćena u zajednicama u kojima ju provodimo. Pokazatelji su nam odrasli i djeca koja nas prepoznaju kao zdravstvene djelatnike, dolaze nam sa raznim pitanjima i željno očekuju da im se posvetimo. Kontrole vitalnih funkcija koje redovno provodimo u vrtićima među zaposlenicima su posjećene u velikom broju.

Suradnju je veoma lako ostvariti. Jednim pozivom usmjerenim kolegici u dom zdravlja ili obratno i nepogrešivi spoj u unaprjeđenju zdravlja u zajednici je započet.

Dobra volja i želja za radom koju posjedujemo može pokazati da pored sve problematike s kojom se susrećemo danas u našoj struci i okolini možemo napraviti jako puno pozitivnih pomaka u zdravstvu.

Literatura:

1. Mojsović Z. i suradnici - Sestrinstvo u zajednici, Visoka zdravstvena škola, Zagreb 2006.
2. Jovančević M. i suradnici – Godine prve: zašto su važne, SysPrint, Zagreb, 2008.

3. Županić M. i suradnici – Moji prvi dani, Albatros media za Hrvatsku udruhu patronažnih sestara, 2011.
4. Mujkić A. – Sprečavanje nesreća i povećanje sigurnosti djece predškolske dobi, UNICEF, Ured za Hrvatsku, Zagreb, 2010.
5. Vučemilović LJ., Vujić Šisler LJ. – Prehrambeni standard za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću – jelovnici i normativi, HUMS, podružnica med. sestara dj. Vrića grada Zagreba, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport- sektor- predškolski odgoj, Zagreb, 2007.